



Dorošťák ročník 9 číslo 1 číslo 2/2009-10

Dorostová unie

# Dorošťák

Zdravím všechny v tyto mrazivé dny. Když se koukám z okna a všude vidím závěje sněhu a na teploměru je dopoledne  $-16^{\circ}\text{C}$ , nechce se věřit, že za pár týdnů budeme chodit v trikách a sandálech. A přece se rychle blíží doba sluníčka, tepla a tím také Biblické stezky. Jak už jistě víte regionální kola proběhnou 27.-29.4. a finále 1.-3.6. Ústředním tématem je doba po rozdělení Izraelského království. Protože je to téma velice obsáhlé budeme se věnovat jen nejvýznamnějším událostem. Uvnitř čísla najdete osnovu toho, co máte jako dorostenci umět. Podrobnější materiál se připravuje. Z historie to budou první tři století církve, které najdete na následujících stránkách. Jen chci upozornit, že do biblických znalostí byl přidán známý a krásný text z 1. Korintským 13, tak se připravte.

Pravidla a ostatní znalosti se nemění, ale pro jistotu a pro nové dorosty je znovu připomínáme.

Přeji vám, abyste přípravu bez problémů a s úsměvem zvládli a na regionech uspěli co nejlépe, abychom se mohli sejít na finále, které bude opět v Havlíčkově Brodě. Už se na vás těšíme.



# PROPOZICE BIBLICKÉ STEZKY

## KATEGORIE STEZKA I PĚŠINKA

(poslední úprava 2.12.2008)

### Co je Biblická stezka

**A. Orientační závod tříčlenných hlídek** složených z dorostenců, dětí besídek, klubů apod., kde mají prokázat především své biblické znalosti. Na jednotlivých stanovištích v terénu, která podle mapy musí nejprve nalézt, odpovídají na otázky nebo plní určité úkoly. Úkoly na stanovištích jsou vybírány ze čtyř základních okruhů:

- biblické znalosti (zahrnují 50% všech stanovišť)
- tábornické znalosti a dovednosti
- obecné znalosti
- fyzická zdatnost

Soutěží se v nepříliš náročném terénu o velikosti zhruba 2 - 3 km<sup>2</sup>. Vítězem se stává hlídka s nejvyšším počtem dosažených bodů. Za dodržení časového limitu je možno dosáhnout stejný počet bodů, jako na jakémkoli jiném stanovišti. Na závod je časový limit (obvykle 3 hodiny), jehož nesplnění je penalizováno.

**B. Závod ve dvou věkových kategoriích – pěšinka a stezka.** Pro obě kategorie se využívá společný terén, stejná stanoviště a obě kategorie běží společně. Jediný rozdíl je v úrovni obtížnosti otázek, přizpůsobených věku. Kategorie **pěšinka** je shora omezena věkem 12 let a určena k probuzení zájmu mladších dětí o Biblickou stezku, nebo dětí s menšími znalostmi, které by jinak neměly odvahu se Biblické stezky zúčastnit. Kategorie **stezka** má navíc celostátní finále, kam ze všech regionů podle přesných pravidel postupují ti nejlepší.

**C. Víkendové (nebo jen sobotní) setkání dětí z celého regionu,** kde je možnost navazovat nová přátelství, navzájem se sdílet a inspirovat. Ve všech regionech se soutěží ve stejném termínu. Součástí víkendu je biblická zvěst evangelia, hry, sport, dětská bohoslužba (v neděli).

### Cíle Biblické stezky

Motivovat děti k soutěži a povzbudit je tím ke studiu Bible, k získávání jiných znalostí a dovedností (schopný vedoucí toho umí využít).

Umožnit prostřednictvím zajímavé víkendové akce vzájemný kontakt dětí z různých sborů v regionu (nemusí se zúčastnit jen startující hlídky, ale celé dorosty, besídky, kluby apod.).

Umožnit vedoucím:

- ověření úrovně znalostí v porovnání s ostatními
- rozpoznání "slabin" a naplánování jejich překonávání
- zdravé vědomí příslušnosti k mateřskému sboru

Pro Dorostovou unii je to vhodná metoda sjednocování určitého rámce biblických znalostí dorostů.

### Pravidla pro složení hlídek

#### A. kategorie STEZKA:

hlídka musí mít 3 členy

součet jejich věku nesmí přesáhnout 42 let

maximální věk účastníka hlídky je 16 let

minimální věk není stanoven

pro stanovení věku za účelem součtu věku hlídky rozhoduje pouze rok narození (např. v roce 2000 byl celý ročník 1984 považován za šestnáctileté)

za jeden místní sbor můžou startovat max. 3 hlídky (stanice se počítají jako sbor), nehledě na počet dorostových skupin ve sboru.

#### B. kategorie PĚŠINKA:

hlídka musí mít 3 členy

maximální věk účastníka hlídky je 12 let

minimální věk není stanoven

pro stanovení věku rozhoduje pouze rok narození (např. v roce 2000 byl celý ročník 1988 považován za dváctileté)

za jeden místní sbor mohou startovat max. 3 hlídky (stanice se počítají jako sbor), nehledě na počet dorostových skupin ve sboru.

## Pravidla závodu

### Odst. 1) Regionální kola i finále:

**Registrace hlídky.** Hlídka se před začátkem závodu zaregistruje (jméno, datum narození, mateřský sbor a denominace) a složení hlídky již pak nelze měnit.

**Mapy a startovní průkaz.** Hlídka obdrží startovní průkaz a kopii mapy. Stanoviště mohou být v mapě buď zakreslena, nebo si je hlídka do mapy zakreslí sama podle originálu, který může být vyvěšen už v předvečer závodu. Stanoviště jsou označena kroužkem a pouze očíslována, takže není zřejmé, jaký typ otázek obsahují.

**Pozn.:** pro některé terény existují mapy orientačních běžců. Ty je možno využít. Obecně je však mapa minimálně v měřítku 1:10 000 nebo podrobnějším. Hlídka může použít vlastní buzolu.

**Herní území** tvoří lesní terén nebo smíšený terén případně jiný vyhovující terén o ploše 2 - 3 km<sup>2</sup>.

**Start.** Hlídky jsou shromážděny na startu a společně najednou odstartovány. Pokud je stanoviště startu zároveň i jedním z otázkových stanovišť, musí být otázky pro každou hlídku k dispozici v písemné podobě, aby měly všechny hlídky při startu stejné podmínky. Časový odstup zapříčiněný nestejnou rychlostí plnění otázek je už podmíněn znalostmi, příp. taktikou hlídky.

**Pořadí vyhledávání stanovišť** hlídkou je libovolné a dává prostor pro taktiku.

**Počet stanovišť** je 18. Pokud je víc než 15 hlídek a nebo ředitel závodu uzná za vhodné, je možno zvýšit počet stanovišť na 21. O počtu stanovišť rozhoduje vždy ředitel závodu.

**Typ stanoviště.** O obsazení jednotlivých stanovišť rozhodčími rozhoduje ředitel závodu. Pokud jsou při závodě zřízena bezobslužná stanoviště „mrtvé schránky“, musí se tomuto přizpůsobit zadání a způsob odpovědí. Otázky a úkoly však zůstávají stejné. Pokud je stanoviště obsluhované rozhodčím, plní hlídka úkoly podle jeho pokynů. Pokud je stanoviště bez rozhodčích „mrtvá schránka“, řídí se hlídka písemnými pokyny na stanovišti. Odpovědi s jednoznačnou identifikací hlídky se vkládají do schránky, která musí zaručovat stejně spravedlivé podmínky pro všechny (zejména znemožňovat náhodné ovlivňování odpověďmi jiné hlídky).

**Čas plnění úkolů** na některém stanovišti může být podle pokynů ředitele závodu omezen (zejména kvůli případné kumulaci hlídek). Hlídkou nezaviněný ztrátový čas na stanovišti musí být rozhodčím minimalizován.

**Pohyb hlídky.** Hlídka se během závodu pohybuje terénem za všech okolností společně. Pokud přibíhají na stanoviště dvě hlídky současně, dostane otázky ta hlídka, která je u rozhodčího první jako celek.

**Pořadí odpovědí.** Pokud stanoviště umožňuje přidělit otázky více hlídkám současně (např. v písemné podobě nebo při více rozhodčích), začíná odpovídat ta hlídka, která je na odpovědi nejdříve připravena.

**Platnost odpovědí.** Úkoly plní hlídka dvěma způsoby podle typu stanoviště:

- radí se společně, ale závazná a platná je pouze odpověď kapitána
- každý člen hlídky plní svůj úkol samostatně bez jakékoliv nápovědy ostatních z hlídky

**Bodování.** Bodují se odpovědi na stanovištích a celkový čas závodu. Na každém stanovišti může hlídka získat průměrně 10 bodů. Za celkový čas může hlídka získat také až 10 bodů (viz body za čas dále).

**Vítězství** v dané kategorii patří hlídce s největším součtem dosažených bodů.

**Časový limit závodu** je 2,5 - 3 hodiny. Vyhláší jej před závodem ředitel závodu.

**Překročení časového limitu závodu** je penalizováno trestnými body. Za každou celou dokončenou minutu nad časový limit se hlídce strhává 1 bod z celkového počtu získaných bodů do 0 bodů (záporné body nejsou)

**Otázkové listy.** Žádná hlídka nesmí znát obsah otázkových listů před startem závodu (zodpovídá ředitel závodu). Rovněž po vypršení časového limitu závodu už rozhodčí nesmí hlídce otázkový list předat. Pokud byl hlídce otázkový list předán ještě před vypršením časového limitu, může hlídka podle svého uvážení stanoviště dokončit nebo pokračovat k cíli.

**Diskvalifikace.** Hlídky si po dobu závodu neradí, ani se vzájemně neinformují o stanovištích apod. V opačném případě jsou diskvalifikovány.

**Diváci** jsou během závodu na stanovištích a nebo se pohybují po herním území tak, aby nemohli ovlivnit závod. Během celého závodu se nesmějí pohybovat spolu s hlídkami, radit jim, ani jinak zasahovat do závodu. Pokud k tomu dojde je hlídka diskvalifikována.

**Protesty.** Případné protesty ohledně průběhu závodu je nutno předat písemně řediteli závodu do 1 hodiny

po ukončení závodu. Protest musí být vyřízen týmem rozhodčích nejpozději do vyhlášení výsledků. Případné reklamace vyhlášených výsledků je nutno předat řediteli závodu nejpozději do 1 hodiny po oficiálním vyhlášení. Na pozdější protesty a reklamace nelze brát zřetel.

### **Odst. 2) Finále Biblické stezky**

**Pravidla.** Pro finálový závod platí stejná pravidla jako v regionu (odst. 1).

**Postup do finále.** Do finále postupují pouze hřídky z kategorie **stezka**.

Hřídky kategorie **pěšinka** soutěží **pouze v regionálních kolech**.

**Počet hřídek.** Nejlepší hřídky z regionálních kol postupují do celostátního finále podle klíče 1 z 5, tj. jedna finálová hřídky na každou započatou pěťici startujících hřídek v regionálním závodě v kategorii stezka.

**Doplnění počtu finálových hřídek** Pokud je malý počet postupujících finálových hřídek, může ředitel finálového závodu nominovat další hřídky. Kritériem je průměrný bodový zisk na stanoviště (počet dosažených bodů dělen počtem stanovišť v závodě).

**Změna složení hřídky.** Složení hřídky, která postupuje do finále nelze měnit. Výjimkou je nemoc nebo jiná závažná situace. Ve finále je však možno nahradit pouze **jednoho člena hřídky**. Tato náhrada nesmí vést k porušení pravidel o složení hřídky (max. věk a součet věku). Oprávněnost náhrady posuzuje ředitel finále. Nemůže-li hřídky tyto podmínky splnit, je z účasti ve finále vyřazena a nahrazena další postupující.

**Zastoupení regionu.** Postupuje-li do finále pouze **jedna hřídky z regionu** a nemůže se finále zúčastnit, smí daný region zastoupit hřídky, která se v regionálním kole umístila v pořadí jako druhá. Původní finálová hřídky oznámí svoji neúčast s dostatečným předstihem řediteli finále, aby bylo možno zajistit reprezentaci regionu.

### **Závěrečná ustanovení**

Tato pravidla jsou **závazná** pro všechny účastníky Biblické stezky a platí jak pro regionální kola, tak pro finá



Biblická stezka

Doba rozděleného království. (Jen podle I a II Královské)  
důvod rozdělení I.Královská 12

Achab a Eliáš I.Královská 16,29-22,40 (povolání Elíši)

Eliáš a Elíša II.Královská 1-2

Elíšovy příběhy v II.Královské

Náman

Obléhání Samaří a vítězství bez boje

Izraelský král Jehú. Od dobrého začátku k nedobrému konci

Elíšova smrt II.Královská 13

králové, o kterých čteme, že dělali co je dobré v Božích očích

Joáš-judsko

Amasjáš-judsko

Azarjáš-judsko

Jótam-judsko

Chizkijáš-jeho příběhy

Mladý Jošiáš-oprava chrámu a náboženská očista v zemi, rozšíření i na sever

Pád severního Izraele II.Královská 17

Pád Judska II.Královská 25



**PRACOVNÍ LISTY  
PRO BIBLICKOU STEZKU  
V ROCE 2012**

---

**P R V N Í  
T Ř Í S T A L E T Í  
C Í R K V E**

(Pro dorostovou unii nadatloval Zababa. Neprošlo češtinářskou korekturou.)



## 1. OD VZNIKU CÍRKVE DO KONCE PRVNÍHO STOLETÍ

**Pracovní metoda:** Listování biblickou knihou Skutky svatých apoštolů

**Doplňky:** Čtení z TDC: Třináctý apoštol;  
od Lud'ka Rejchrtů).

(TDC = Taková dlouhá cesta -

**Co by měly děti pochytit?**

**uvědomit si,**

že biblická kniha Skutky je první učebnicí církevních dějin,  
že ji napsal Lukáš,  
že popisuje rozmezí asi 30 let (od roku 30 do roku 60),  
že církve vznikla o Letnicích a funguje dodnes na celém světě,  
že Skutky apoštolské jsou stálou inspirací pro církve i po 2000 letech,  
že epíštoly vznikaly už v době popisované ve Skutcích.

**Vhodné pomůcky:** Bible, mapa, postavičky.

### **OSNOVA:**

*Děti vezmou do ruky Bible, najdou v nich Skutky apoštolské a pod vedením vedoucího listují jednotlivými kapitolami a vedoucí se u některých zastaví.*

Sk. 1,1 - Lukáš byl autorem evangelia a stejnému muži posílá i svou první církevní historii.

SK. 2,1-6 - Seslání Ducha svatého; 41-47 popis první církve (rok 33).

Sk. 6,1-3 - Volí se jáhnové – služebníci.

Sk: 8,1-4 - Pronásledování, díky kterému se církve šíří kolem Jeruzaléma.

Sk. 10,44-45 - K překvapení židovských křesťanů by Duch svatý dán i pohanům.

Sk. 13,1-4 - Vyslání na první misijní cestu; po ní následují další (15,36) a další (18,23).

Sk. 15,1-2 - První celocírkevní konference - je zákon nutný ke spáse?

21,27-28 - Pavel uvězněn.

Skutky končí příchodem Pavla do Říma, kde u tří krčem „počal býti veselé mysli“ (roky 58-60).

**Mimobiblické zdroje** do roku 100:

*Pavel v Římě byl zřejmě propuštěn a odejel do Španělska (Řím. 15,24) potom podle tradice byl popraven v roce 65.*

Petr byl popraven v Římě, údajně hlavou dolů.

Ostatní apoštolové zemřeli mučednickou smrtí, kromě Jana, který se dožil věku přes sto let v Antiochii.

## **POZNÁMKY K EPIŠTOLÁM A EVANGELIÍM (SPÍŠE PRO ZAJÍMAVOST)**

Evangelia vznikala od roku 50 (Marek) do roku 90-100 (Jan).

Vedůležitou epištolou je epištola Římanům, kterou Pavel napsal před svým příchodem do Říma a shrnuje v ní křesťanské učení (rok 55-56 podle Faz.).

Poslední Pavlovou epištolou je snad 2. Timoteovi, kde se loučí se svým milým spolupracovníkem (rok 68 - podle Faz.).

Církev postupně vychládala a tak pozdní epištolou varující před vychladnutím je epištola Židům, 2. Petrova a list Judův (někdy mezi 70-90).

Poslední biblickou knihou je Zjevení Janovo, které vzniklo v době vyhnanství na ostrově Patmos (snad 81-96 během života Domiciána)

**Úryvek ze shrnutí: Co se dočteme ve skutcích (do roku 60).**

Počátek církve začal vylitím Ducha svatého na apoštoly a shromážděné následovníky Pána Ježíše. Prvními vůdci byli apoštolové, včele s **Petrem, Jakubem a Janem**. Církev v Jeruzalémě rychle rostla. Byla pod stálým nepřátelským tlakem židovské rady. Velké pronásledování začalo několik let po Letnicích. Prvním mučedníkem byl **Štěpán**. Církev z Jeruzaléma byla zcela rozprášena do okolí. Tímto způsobem se však evangelium rozšířilo **do okolí i mezi pohany**. Začalo se plnit velké poslání, evangelium přišlo nejdříve mezi **židy**, posléze mezi židopohany **-samařany** (Sk. 8) a nakonec mezi **pohany** (Sk.10).

První apoštoly překvapilo, že evangelium se šíří i mezi pohany. Zaskočilo to i Petra, který na vlastní oči viděl sestoupit Ducha svatého na pohana Kornélia. Některé židovské křesťany znepokojoval apoštol Pavel, který nevyžadoval plnění židovských předpisů pro nové křesťany z pohanů. Zdálo se jim, že pouhá milost skrze Krista je málo pro nově obrácené. Vyžadovali minimálně obřízku. Z toho důvodu byl svolán první sněm církve do Jeruzaléma (Sk. 15). **Tam se řešilo to nejzákladnější: je milost Pána Ježíše postačující pro spasení či ne?**

Dalším centrem církve se stala **Antiochie**. Zde byli křesťané poprvé nazváni **křesťany - kristovci**, nadšenci pro Krista (Sk.11,26). Odtud **Pavel**, obrácený žid a vzdělaný farizej, vyjížděl na dlouhé misijní cesty po celé římské říši. Evangelium se šířilo stále dál a dál a kolem roku 100 křesťané žili po celé římské říši. **Skutky apoštolské končí příjezdem Pavla do Říma**, kde byl zřejmě popraven.

## **2. OBDOBÍ ZMATKU A MISIE V CÍRKVI (2.-3. STOLETÍ)**

**Pracovní metoda:** vyprávění a čtení z TDC.

**Doplňky:** TDC: Markión; Origenes.

**Co by měly děti pochopit ?**

Že to bylo období velkého misijního úspěchu a zároveň doba zmatku.

Že Bible a apoštolské vyznání víry vznikaly právě v této době (1. stol.).

Že některé zmatky se v církvi stále opakují.

Seznámit se s pojmem *apoštolských otců* a zaslechnout jejich jména.

*Vhodné pomůcky:* Apoštolské vyznání víry, kniha na ukázkou - Spisy apoštolských otců.



## OSNOVA:

Pán Ježíš stále nepřichází - rodí se tradice a organizace (přelom 1.-2. stol.). První církev očekávala příchod Krista na zem. Ale Pán měl jiné plány. Nepřicházel. Církev byla rozptýlena po celém tehdejší světě, apoštolů bylo málo, stárnuli, skoro všichni zahynuli mučednickou smrtí. Posledním apoštolem byl Jan, žil v Antiochii, jeho bratři jej pro stáří museli nosit. Opakoval stále, „*Synáckové moji, milujte se.*“ Jako jediný z apoštolů zemřel přirozeně - stářím.

Před církví za začátku 2. století vyvstával veliký úkol. Bylo potřeba zajistit pokračování církve i bez apoštolů. Kolovaly první seznamy novozákonních biblických knih - evangelia o Pánu Ježíši a dopisy apoštolů. Kolují ovšem i jiné evangelia nenesoucí rukopis a pečeť apoštolů. Je v nich sice křesťanská zvěst, ale spolu s ní jsou přidány i různé pohanské nauky, běžné v té době. Jedním z nich je nedávno objevené a v tisku propírané Jidášovo evangelium. Listy apoštolů si samy našly cestu k srdcím čtenářů. Soubor našich 27 novozákonních biblických knih se ustálil kolem roku 200.

Již za dob apoštola Pavla vzniklo první vyznání křesťanů - „Ježíš je Pán“ (Pán ve smyslu panovník, král - 1. Kor. 12,1). I naše současné - apoštolské vyznání víry už existovalo, používalo se při křtech. Přesná formulace dozrávala, zápasilo se i o slovíčka, až se církev sjednotila na definitivním znění v roce 325. Delší vyznání, nicesko-cařihradské, bylo uzavřeno až v roce 381. (Používají ho především katolíci, ale evangelíci se s ním také ztotožňují.)

Církev se postupně začíná organizačně vylepšovat. Službou ve sborech pověřovali apoštolové, zkušené křesťany, kterým se říkalo starší sboru. Z nich byl později volen biskup (což se překládá jako dohlížitel), který měl bdít nad čistotou apoštolského učení a opravdovým životem věřících.

### Doba apoštolských otců (2. stol.) - doba zmatku a misie

Pozoruhodné v této zmatené době je, že křesťanství se šířilo dál. A právě v této době prožilo svůj obrovský rozmach. V církvi žili evangelisté, kteří kázali sice zmateně ale zřejmě naléhavě v synagogách, v přírodě, na náměstích. Křesťanství se šířilo i v osobních rozhovorech, v rodinách, mezi společenskými vrstvami. V církvi se děly i mnohé zázraky. Církev žila ve společenství a to mezi všemi společenskými vrstvami. Scházela se po domech, v domácnostech a v přírodě. Byla známa svým ctným a přísným životem.

Mezi nimi biskupy a staršími se objevují i první velké osobnosti, kteří se nazývají apoštolští otcové, což je čestný titul. Mezi nimi musíme jmenovat alespoň Klementa římského (30-100), který napsal list do Korintu, sboru, který byl v rozvratu. Od těchto otců máme jako cenný historický pramen spisy apoštolských otců. Jeden z nich je Didaché (150) - učení dvanácti apoštolů.

Co se z nich se dozvídáme o životě první církve? Byla to doba duchovního zmatku. Je třeba si uvědomit, že tehdejší lidé neměli jako dnes k dispozici Bibli v tištěné verzi v každé domácnosti. To je přepych posledních staletí. Lidé byli hodně závislí na tom, co slyšeli při bohoslužbách. Četla se tam evangelia, která byla milována a ctěna, četly se dopisy Pavla a jiné. Biblí první církve byl Starý zákon, zpěvníkem byly žalmy.

V této době se objevují falešní učitelé. S nimi církev hodně zápasila.

Jeden z pochybných myšlenkových proudů byla gnose (poznání). Do ní byli ponořeni lidé, kteří toužili poznat tajemství duchovního života. Svě touhy upnuli k tomu co je duchovní, vše tělesné a hmotné považovali za druhořadé. Proto popírali lidství Krista. Už Pavel a Jan opakovali, že oním tajemstvím života je Kristus Boží syn, zjevený v obyčejném lidském těle.

Další bludař, upřímně bloudící, byl rejdář jménem Markión. Přišel roku 139 do Říma. Přišel s touhou po nápravě církve. Zaštitil se Pavlovou autoritou. Ale „trochu“ to přepískl. Odmítal učení Starého zákona a všechny novozákonní knihy, které na Starý zákon navazovaly (z evangelí mu zůstal jen Lukáš a z dopisů jen Pavlovy dopisy). Založil svou církev a ovlivnil mnoho lidí. (TDC: *Markión.*)

Dalším nadšencem byl Montanos (po roce 155), který se považoval za proroka. Zvěstoval brzký příchod Páně podporován dvěma prorokyněmi. I k němu se přidalo mnoho nadšenců, toužících po hlubším duchovním životě. Hnutí se rozšířilo po celém tehdejší světě a ovlivnilo mnohé osobnosti.

### Zhodnocení zmatku

Co církvi scházelo? Neblahým jevem, který vidíme jako evangelíci, byla postupující víra církve ve vlastní moc.

Později to roztomile vystihl Cyprián (200-258), který prohlásil: „Kdo nemá církev za matku, nemůže mít Boha za Otce“. To se projevovalo nejvíce v pohledu na svátosti - křest a večeři Páně. Čím dál tím více se věřilo v moc těchto svátostí. Ve schopnost křtu očistit nás od hříchu a sílu chleba a vína při Večeři Páně.

Víra v proměňování chleba v tělo Páně a vína v krev Páně má své kořeny právě v této době.

Víra v moc církve se projevovala i v pohledu na úřad biskupský, který nabýval na síle. Biskupům v některých velkých městech se začala připisovat větší vážnost. Duch svatý začal být velmi snadno zaměňován s mocí úřadu církve-biskupů, kam však pronikala mnohá hříšná lidskost. **Již od doby apoštolských otců s překvapením zjišťujeme uchýlení od biblické zvěsti. Kristův kříž pro ně byl spíše výzvou k mučednictví a křesťanství bylo spíše chápáno jako snaha o polepšování se. Apoštolové byli vysoce ctěni, už méně jejich zvěstí. Ale Duch svatý nenechal svou církev v tomto stavu.**

### Vznik rané církve katolické (3. stol.)

Asi si někteří zvědavější dávají otázku, kdy vznikla římsko-katolická církev? Za dobu vzniku považujeme druhé století. V třetím století bývá už církev nazývána **ranou církví katolickou**. Po apoštolské době umírají i ti, kteří osobně slyšeli první apoštoly. Církev převzala způsoby svých otců. Na scéně se objevili teologové, kteří promýšleli křesťanskou víru. Z osobností jmenujme **Irenea (142 -?)**, který se znovu vrátil k odkazu apoštolů a zdůrazňoval potřebu spasení a vykoupení skrze Krista. Jeho žákem byl právník **Tertulian (160-225)**, hluboký křesťan, který měl jemný smysl pro odlišení křesťanského života od pohanského, zavedl některé křesťanské pojmy, které používáme dodnes, (například pojem svátost). Na východě byl silnou osobností **Origenes (185-254)**, vynikající znalec Bible (přeložil si Písmo do šesti jazyků). Velmi ovlivnil křesťany na východě a jeho styl myšlení tam vidíme dodnes.

V této době se objevují lidé zvábení touhou po hlubším duchovním životě. Odcházejí na poušť, kde žijí životem poustevníků. Nejznámějším z nich je **Antonín (+336)**, jehož pouštní příběh je plný boje s hříchem, s démony, různými viděními. Inspiroval mnoho dalších mnichů. (*TDC: Vábení pouště.*)

## 3. OBDOBÍ PRONÁSLEDOVÁNÍ V CÍRKVI (2.- 3. STOLETÍ)

**Pracovní metoda:** Vyprávění a čtení z TDC.

**Doplňky:** TDC - Modlitba v dešti kamení, Křesťany lvům.

**Akční doplňky:** Víkendovka, pronásledovací hry - nejrůznější skrývačky, natřené námětem z pronásledování.

Psychodrama: vážná otázka: Co s těmi, kteří zapřeli? Účastníci se rozdělí na dvě skupiny, které jsou pro a proti. Dotáhnouti do současnosti - kdy mohu zapřít Krista?

**Pomůcky:** Biče, hranice, šibenice, Hlas mučedníků.

### Co by měli děti pochopit ?

Že církev prožívala pronásledování - především první tři století.

Potom se stala státním náboženstvím.

Pronásledování přicházelo ve vlnách.

Vyžadovalo statečnost (hrozil trest smrti).

Mučedníci byli oslavováni a zrádci zavržováni.

Pronásledování trvá dodnes (Hlas mučedníků) a JB považovala pronásledování za znak pravé církve.

## OSNOVA:

Pronásledování provázelo církev od počátku. Nejprve od židů (viz. mučedník Štěpán a další). Římský stát křesťany chápal jako židovskou sektu a jejich víru toleroval.

První velké pronásledování ze strany Římské říše bylo za císaře Nerona (54-58).

**Toto pronásledování se dotklo jen Říma a bylo spíše kratochvilnou zábavou**

šíleného císaře. Zaselo však trvalou nenávist vládců vůči křesťanům. Císař

Domicián (roku 95) pokračoval v pronásledování. Za jeho doby byl snad vyhnán

apoštol Jan na ostrov Patmos, kde napsal knihu Zjevení.

Od roku 100 už bylo křesťanství považováno **za zvláštní náboženství, ale nepovolené**. Co nejvíce římskou říši provokovalo, byla **víra v Jediného Boha - Krista a pohrdání jinými bohy**. Být křesťanem bylo trestné. Díky tomuto nařízení docházelo k mnohým **místním** pronásledováním. Z té doby pocházejí stateční mučedníci, odsouzení k smrti. Ti, kteří přežili pronásledování a mučení se těšili velké vážnosti. Nazývali se confesores - **vyznaváči**. Například **Polykarp** (žák apoštola Jana a učitel Irene), když byl před smrtí vyzván, aby prokrel Krista, řekl: „*Jak bych mohl se rouhat svému králi, který mě spasil?*“. Byli takoví, kteří ze strachu před mučením Krista zapřeli. Těm se říkávalo lapsli - **padlí**. S těmi si církev moc nevěděla rady. . (TDC: *křesťany lvům.*)

První pronásledování po celé římské říši nastalo za císaře **Decia** (249-251), který si myslel, že křesťané ohrožují jeho říši. V jeho šlépějích pokračoval i **Valerián** (253-260). Jeho boj byl velmi systematický a tvrdý. **Posledním a největším pronásledováním byla snaha vyhubit křesťany za císaře Diokleciána** (284-305). Za jeho doby teklo mnoho krve a padalo mnoho hlav. Jeho nástupci pochopili, že boj proti křesťanům je marný a přestávali s útlakem.

Definitivní konec pronásledování nastal za císaře **Konstantina**. Ten se v roce 311 domluvil se svým spoluvládce Liciniem (což je nazýváno nesprávně „edikt“ milánský) a definitivně **zastavil pronásledování**, vrátil církvi chrámy, zrušil soudní výroky. Konstantin vyšel křesťanům neobyčejně vstřícný. Vyhlásil roku 313 toleranční úmluvu, kterou křesťanskou víru zrovnoprávnil s ostatními náboženstvími. Zavedl svěcení neděle, nechal stavět chrámy. Být křesťanem začalo být spíše žádoucí a od dob císaře **Theodosia byla křesťanská víra povinná**. Evangeličtí historici vidí právě v tomto bodu další křížovatku k pozdějšímu středověkému úpadku církve Kristovy. To však neznamená, že Duch Boží si sám razil cestu a přestal vát církví. Vanul a vane dodnes. To je moje a naše naděje. (TDC: *Císař Konstantin.*)

## LITERATURA:

TDC = Taková Dlouhá cesta - Luděk Rechchrt.

Dějiny církve od letnic k dnešku - James B. North (Návrat domů) - slušné a čtivé.

Dějiny křesťanské církve - Štěpán Šoltéz - stručná klasika.

Malé církevní dějiny - August Franzen - slušné dějiny katolického autora.





### **Přehled znalostí pro Biblickou stezku**

#### Biblické všeobecné (podle ekumenického překladu)

Hledání v Bibli na čas

Žalmy 1, 23.

1.Kor.13

Vyznání víry

Modlitba páně

Desatero

Knihy Bible

#### Biblické tématické (z dané knihy Bible)

Postavy

Znali se

Příběhy

Kdo řekl

otázky jsou vždy ze článků a materiálů,  
které jsou uvedeny v Dorošťáku  
k příslušné ústřední knize

#### Tábornické

Uzle

První pomoc

Zatloukání hřebíků

Hod na cíl

Příroda

Odhady

Ostatní dovednosti

#### Všeobecné

Historie

Zeměpis

Všeobecné

Topografie

Kimovka

#### Fyzické

Šplh

Ručkování

Kliky

Dřepe

Střelba

Ostatní běžné dovednosti



## Stromy pro Biblickou stezku

### Regiony

#### Jehličnaté stromy:

borovice  
jalovec  
jedle  
modřín  
smrk

#### Listnaté stromy:

akát  
bříza  
buk  
dub  
habr  
hrušeň  
jabloň  
jasan  
javor  
jeřáb  
jilm  
kaštan(jírovec)  
lípa  
olše  
ořešák  
osika  
švestka  
topol  
třešeň  
vrba

#### Listnaté keře:

bez  
hloh  
líška  
pámelník  
šípek

30 ks



### Finále

#### Jehličnaté stromy:

borovice černá  
borovice horská (kleč)  
borovice lesní (sosna)  
douglaska tisolistá  
jalovec obecný  
jedle bělokorá  
jedle obrovská  
jinan dvoulaločný (gingo)  
modřín opadavý  
smrk pichlavý  
smrk ztepilý  
tis červený

#### Listnaté stromy:

bříza bílá (bělokorá)  
buk lesní  
dub červený  
dub letní  
dub zimní  
habr obecný  
hrušeň obecná  
jabloň obecná  
jasan ztepilý  
javor horský (klen)  
javor mléčný (mléč)  
javor polní (babyka)  
jeřáb ptačí  
jilm (*obecně*)  
jírovec maďal  
lípa srdčitá  
lípa velkolistá  
olše lepkavá  
olše šedá  
ořešák královský  
platan  
švestka obecná  
topol bílý  
topol černý  
topol osika  
trnovník akát  
třešeň ptačí  
vrba bílá  
vrba jíva

#### Listnaté keře:

bez černý  
bez hroznatý  
hloh (jednosemenný)  
hloh obecný  
líška  
pámelník bílý  
růže šípková  
48 ks

# Živočichové pro Biblickou stezku

## Regiony

### Savci:

bobr  
jelen  
jezevec  
ježek  
krtek  
kuna  
lasice  
liška  
prase  
rejsek  
rys  
srnec  
veverka  
zajíc

### Ptáci:

čáp  
datel  
hýl  
jestřáb  
káně  
krkavec  
poštolka  
rehek  
sojka  
sokol  
sova  
straka  
strakapoud  
sýkora  
vrabec  
volavka  
vrána  
zvonek



## Finále

### Savci:

bobr evropský  
daněk skvrnitý  
jelen evropský  
jezevec lesní  
ježek západní  
krtek obecný  
kuna lesní  
kuna skalní  
lasice kolčava  
liška obecná  
los evropský  
prase divoké  
rejsek obecný  
rys ostrovid  
srnec obecný  
veverka obecná  
zajíc polní

### Ptáci:

bažant obecný  
čáp bílý  
datel černý  
hýl obecný  
jestřáb lesní  
jiříčka obecná  
káně lesní  
konipas bílý  
koroštev polní  
kos černý  
krkavec velký  
poštolka obecná  
rehek zahradní  
sojka obecná  
sokol stěhovavý  
sova pálená  
straka obecná  
strakapoud  
sýkora babka  
sýkora koňadra  
sýkora modřínka  
vlaštovka obecná  
volavka bílá  
volavka popelavá  
vrabec polní  
vrána černá  
výr velký  
zvonek zelený